

Polman's lijn zijn, als hij zegt: De Synode geeft me verlof, d.i.: God Zelf geeft me verlof; van Hem mag ik al de kinderen des Verbonds beschouwen en behandelen als uitverkorenen, die op Zijn tijd wedergeboren zullen worden.

Maar nu vraag ik Johannes Viator: Wat moogt gij als bedienaar des Goddelijken Woords? Gij moogt alleen maar, wat gij moet, wat God van U eischt, ook in 't beschouwen en behandelen van de kinderen des verbonds. En waar, waar in Gods Woord leest U, dat wij de bondelingen moeten houden voor wedergeboren of nog te wederbaren en dus allen tezamen voor uitverkoren? Als gij, Viator, dat moogt, dan zal dat in den Bijbel moeten staan. Dat zal dan van Godswege geoorloofd en bevolen moeten zijn. Maar waar lees ik dat? Ik kan 't in mijn Bijbel nergens vinden. De Heere openbaart mij juist het tegendeel, n.l. dat er kaf onder het koren is, dat 't niet alles Israël is, wat uit Israël is, enzovoort.

Viator weet dit natuurlijk even goed als ik. En toch geeft de Heere hem verlof, om b.v. zijn heele gemeente voor uitverkoren te houden, en ook als zoodanig te behandelen? Op grond waarvan? Op grond van welk geopenbaard Woord des Heeren? Waar zegt de Heere, dat hij alle bondelingen vast en zeker op Zijn tijd door Woord en Geest zal wederbaren? Een zoodanig woord zal 't toch ongeveer moeten zijn. Maar: een dergelijk Goddelijk Schriftwoord bestaat niet. Dus, Viator, geeft misschien wel uw Synode (of liever: ik weet wel heel zeker, dat ze dat doet) u verlof, zóó de kinderen des Verbonds te behandelen, maar God niet!

De Heere wil, dat gij en ik de bondelingen behandelen zoodanig ze werkelijk zijn, n.l.: erfgenamen van de Verbondsbeloften Gods en geroepen tot het volbrengen van de Verbondseischen Gods, en die daarom ook alleen dan zalig worden als ze wandelen door geloof en in gehoorzaamheid aan Gods geboden. Gods genadige beloften in Christus willen geloofd worden. Dat, Johannes Viator, is het blijde, klare Evangelie en tevens onze aloude Gereformeerde Verbondseer, ook door U te prediken en te verdedigen.

Het is dan ook niet waar, dat U moogt prediken en leeren dat de bondelingen te behandelen zijn als uitverkorenen, die op Gods tijd zullen worden wedergeboren. Daarvoor geeft de Heere U geen verlof. Dat permitteert U een Synode, die door haar onscriptuurlijke Verbondseer van 't houden voor wedergeboren of te wederbaren het gevaar acuut heeft gemaakt, dat er vele bondelingen met een ingebeelden hemel naar de hel gaan.

Immers, hun predikant, Johannes Viator, of wie van zijn medestanders ook, beschouwt en behandelt hen als uitverkorenen? En die zal er niet voor terugdeinzen, om b.v. tegen een bondeling, die nog altijd afkeerig is van Gods heil in Christus, en van Zijn Wet als regel der dankbaarheid niet weten wil, en onder Christus' koningsheerschappij niet buigen wil, te zeggen: „Maar je bent toch een uitverkorene, en je wordt op Gods tijd toch wel wedergeboren, als je 't nu tenminste nog niet zoudt zijn; daar is trouwens wel alle kans op, maar zoiets kan jaren lang in je sluimeren..... Geloof me, de kiem is er allang, het zit er wel in, maar het komt er nog niet goed uit.....” In dezen trant moeten dan Viator en de zijnen op hun standpunt afkeerige bondelenden vermanen, behandelen? 't Is haast niet in te denken. Trouwens, dit is ook geen schriftuurlijk vermanen meer. Hier is de kiem van den eisch van Gods Verbond ten eenenmale weg.

Leggen we hier b.v. eens naast een uitspraak van Ds T. Bos in „Genadeverbond en Bondsgezegen”, pag. 150. Daar lezen we: „Wanneer uw predikant tegen u zegt: ik veronderstel, dat gij wedergeboren zijt” („of ook: zult worden”), zoo voegen wij er nu aan toe, G. A. H.), „kan dit óf leiden tot zorgeloosheid, vertrouwend op het gezag van den zegsman, óf het leidt tot niets, omdat ge bij uzelf denkt: uwe veronderstelling, dominee, brengt mij niet in den hemel. Maar wanneer hij zegt: gij zijt een kind des Verbonds, U zijn de beloften toegezegd, dan wordt het de ernstige vraag voor uzelf, of gij dan ook die beloften met een geloovig hart aanneemt, en de vervulling dier beloften hebt leeren kennen, in den weg des geloofs en der gehoorzaamheid”. „Doch wij weten, dat er kaf onder het koren is; dat er geveinsden in de gemeente zijn; dat iemand zichzelf kan bedriegen, en dat het vreeslijk zal zijn, meenen in te gaan en niet te kunnen, of met een leugen in de rechterhand voor eeuwig om te komen. Dat weten wij..... omdat God het ons in Zijn Woord heeft geopenbaard, dat er kaf onder het koren is, en nu zeggen wij tegen onszelf en tegen u: onderzoek en toets u aan des Heeren Woord.....” (spatieeringen van mij, G. A. H.). Even verder zegt Ds T. Bos: „En nu heeft dat opwassende gedoopte kind aan een veronderstelde wedergeborte (reeds geschied of zeker nog te geschieden! G. A. H.) niets, omdat een veronderstelling geen grond is voor de eeuwigheid. Op een veronderstelling mag het kind niet bouwen, (noch ook een predikant een bondskind behandelen! G. A. H.), noch gerust de eeuwigheid ingaan. Maar de zekerheid, dat hem ook de beloften toekomen, leggen op hem de heilige verplichtingen, om oprecht te gelooven en heilig voor den Heere te leven.”

Het is erg verleidelijk, om nog meer van deze klassiek-Gereformeerde taal te doen hooren. Maar 't geciteerde is al meer dan voldoende ons het diepgaande verschil te demonstreeren met des heeren Viators betoog. 't Eéne is zuiver Schriftuurlijk, 't andere verre van dat.

Moge alsnog Johannes Viator en velen met hem verstaan, dat alleen door Gods Woord bepaald wordt, wat we mogen en moeten in Christus' kerk, als we prediken en leeren en vermanen. Geen mensch, ook geen Synode, maar de Heere geeft ons verlof en bevel om het Woord des Verbonds recht te snijden en 't des Zondags in de kerk den rechtvaardige te zeggen, dat 't hem wel zal gaan, maar den goddelooze, dat 't hem kwalijk zal gaan. Dat is sleutelbediening naar twee kanten, volgens 't bevel des Heeren. Zondag 31! En dit verkondigen van het goede Woord Gods zal zijn tot een zegen of tot een verzwarden vloek. Omdat Jezus Christus is gezet tot een opstanding, maar ook tot een val in Israël, binnen den kring des verbonds, daarom is de Woordbediening een prediking van genade en van gericht.

En dat is de ernst van het opgenomen zijn in het Verbond der genade, die door den kring van Johannes Viator en de zijnen helaas maar al te zeer uit het oog is verloren.

G. A. HOEKSTRA.

AVONDMAALSWIJN.

De Sectie Avondmaalswijn van de Ondervakgroep Groothandel in Wijn deelt mede dat, ter voorziening in de behoefte aan Avondmaalswijn voor het jaar 1947, een partij Zoete Roode Wijn werd aangekocht en onder den Wijnhandel hier te lande verdeeld.

Deze wijn heeft volledig het karakter van een zuivere, natuurlijke, uit druiven bereide wijn en voldoet daarmee aan alle eischen, die men aan wijn voor het H. Avondmaal moet stellen.

De Kerken behooren zich tot hun gewonen leverancier te wenden en daarbij een schriftelijke verklaring over te leggen, dat de bestelde wijn uitsluitend gebruikt zal worden voor het H. Avondmaal.

De prijs is door het Bureau Prijzen van de Ondervakgroep Groothandel in Wijn vastgesteld op f 4.13 per flesch, buiten glas en emballage.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA, III.

Wat betreft het handhaven van een zuiver kerkbegrip staat men vanzelfsprekend in Amerika voor geheel andere en moeilijker omstandigheden dan wij in Nederland. Amerika bestaat uit christenen, die uit alle landen van Europa afkomstig zijn, zoodat men met duitsche, noorsche, zweedsche, deensche en hollandsche kerken te maken krijgt. Ieder land heeft zijn eigen inslag en handhaaft, zoolang de ouden leven, graag zijn nationaal kerkelijk karakter. Dat Amerika zoo vol met verschillende denominaties zit, moet dan ook niet alleen verklaard worden uit de „secte”-zucht, maar wel terdege moet hierbij ook in rekening gebracht worden het feit, dat geheel Europa vertegenwoordigd is. Dit dient in het oog gehouden te worden, wil men een eerlijke beoordeeling geven van het amerikaansche kerkelijke leven.

Maar anderzijds dient men dan ook oog te hebben voor het gevaar, dat mede uit dezen toestand kan ontstaan en ook metterdaad ontstaan is. Deze nationaliteiten worden in Amerika, dat één groote „melting-pot” is, heel spoedig „opgemixt”. Het is verrassend te zien hoe snel de kinderen van emigranten acclimatiseeren in Amerika. De meesten schamen zich hun afkomst en hebben er een afkeer van, dat in de gezinnen nog de oude landtaal gesproken wordt. Uit reactie worden ze heel snel Amerikaan, ook wat de taal betreft. En nu de amerikaansche grenzen voor emigratie zoo goed als gesloten zijn, en dus het kolonisatie-element gaat ontbreken en de europeesche talen niet meer gevoed worden door inkomende elementen, slijten die landstalen heel snel uit. Er zijn dan ook in Amerika maar heel weinig gereformeerde kerken meer waar nog een enkele maal hollandsche diensten gehouden worden.

Dit alles is vanzelfsprekend en natuurlijk. Maar het groote gevaar hierbij is, dat niet slechts de talen wegvallen, maar ook de oorspronkelijke kerkelijke eigenschappen afslijten en ineensmelten tot een soort religieus-kerkelijk-amerikanisme, met een uniformiteit, die tenslotte voor een eigen gereformeerd karakter geen plaats meer laat.

De synode van de Chr. Ref. Church heeft dit gevaar ook onderkend en probeert er tegen te strijden, door b.v. den eisch te gaan stellen, dat de studenten, die theologie studeeren, de hollandsche taal onder de knie krijgen, een besluit dat toejuiching verdient, want het blijkt wel, dat, zal het gereformeerd element in Amerika gevoed worden, men dit voedsel uit Nederland moet blijven betrekken. Wat Amerika geeft aan „standaardwerken”, althans wat betreft gereformeerde standaardwerken, is tot heden niet noemenswaardig.

De Synode besloot dan ook nog zeer kort geleden om E Voto van Dr Kuypers en andere standaardwerken in het engelsch te gaan overzetten, een besluit, dat er eenerzijds op wijst, dat men in Amerika aan een verdere theologische ontwikkeling, dan Kuypers bracht, nog wel niet toe is (er zullen in Nederland niet veel menschen meer zijn die E Voto nog als het leidinggevend standaardwerk beschouwen, de boekhandel kan het er, ook tweedehands, niet meer kwijt), maar anderzijds toch ook begrip toont voor het gevaar, dat de gereformeerde kerken in Amerika bedreigt, wanneer ze los komen te staan van de gereformeerde theologie in Nederland. Men ziet de KERK niet meer, de Chr. Ref. Church wordt door den jongeren Amerikaan gezien als een der vele denominaties, en hij vindt het een goed ding dat „zijn” kerk in zooveel mogelijk opzichten gaat gelijken op andere amerikaansche kerken. Ook de jongere theologen plaatsen zich soms op dit pluriformiteits-standpunt.

Wat den eeredienst betreft vraagt men dan niet meer naar den eigen kerkstijl, zoodat deze door onze gereformeerde vaders in het bloeitijdperk der reformatie werd gezien en beleiden en waarvan de kerkenorde een uitdrukking werd, maar men zoekt aanpassing aan de amerikaansche kerken, die dezen kerkstijl missen.

Ik heb hier voor mij liggen een „bulletin” van een Chr. Ref. Church in Grand Rapids, waarin zoo'n dienst wordt aangegeven. Wanneer men de kerk binnenkomt ontvangt men zoo'n bulletin en kan men zien wat er gebeuren gaat. Er zijn heel mooie dingen bij. Van de stille devotie, die in deze diensten gehandhaafd wordt, kunnen wij in Nederland nog wel iets leeren. Maar de geheele opzet van dit soort eeredienst verraadt toch een amerikaanschen inslag, waarbij de gereformeerde kerkstijl verloren gaat. Eerst wordt verteld wat het orgel gaat spelen vóór den dienst, dan „silent prayer” (stille gebed). Song, congregation standing (staande zingen), Invocation, congregation standing (aanroeping, waarbij de gemeente staat), Salutation, congregation standing (zegen, waarbij de gemeente staat), Reading of the Law and the Summary (lezen van de wet en de hoofdsom der geboden), Confession of Sin (belijdenis van zonden), Penitential Psalm no. 101 (zingen van een boetepsalm), Assurance of Pardon (vergevingis van zonden), Apostles' Creed recited by minister and congregation, all standing (Apostolische geloofsbelijdenis, hardop uitgesproken door den predikant en de gemeente te samen, staande), Song, congregation seated (zingen, waarbij de gemeente blijft zitten), General Prayer (het groote gebed), Offering and song (collecte en zingen), Offertory Prayer and Response on the Organ (kort gebed, waarbij de collectanten voor den kansel blijven staan en de predikant een gebed over de collecte uitsprekt, waarop het orgel een kort musicaal antwoord geeft), Scripture Lesson (Schriftlezing), Sermon (prediking), Closing Prayer (slotgebed), Song (zingen), Benediction (zegen), Postlude (slotspel van het orgel).

Het valt bij dezen eeredienst op, dat men veel meer „hymns” (gezingen) dan psalmen zingt. In verschillende diensten, die ik meemakte, werden er naar verhouding veel meer gezangen dan psalmen gezongen, en men heeft onder die gezangen een ruime keuze. De Psalter-Hymnal, zoodat het zangboek der Chr. Ref. Church genoemd wordt, bevat 327 nummers, welke onze psalmen op rijm hebben, en van nr. 328 tot 468 zijn het hymns, waaronder zeer schoone naar wijs en inhoud beiden. Maar het spreekt vanzelf, dat deze gezangen de psalmen niet vervangen kunnen. Deze zijn door den Heiligen Geest geïnspireerd en dienen de voornaamste plaats te blijven innemen. Bij dezen vorm van eeredienst komt ook de prediking heel gemakkelijk in de knel. Het worden korte sermoenen, meer toespraken dan Woordbediening en het geheel wordt zóó amerikaansch, dat de jeugd geen verschil meer ziet tusschen gereformeerden eeredienst en andere diensten.

Het kerkbegrip vervaagt en wanneer de predikant dat dan zelf nog in de hand gaat werken, door geen aandacht meer te vragen voor art. 28 van onze Geloofsbelijdenis, inzake de KERK, noch voor den 21sten Zondag van onzen Catechismus, dan ligt het voor de hand, dat een jong amerikaansch geslacht een pluriformiteitsbegrip gaat ontwikkelen waarbij van KERK geen sprake kan zijn.

Slechts deze ontwikkeling — in verkeerde richting — maakt het dan ook verklaarbaar, dat velen zich zoo gemakkelijk bij de af- en uitzetting van iemand als Ds Hoeksema hebben neergelegd. Ook predikanten, die ik sprak, hebben mij onomwonden verklaard, dat zij dit feit betreunden, maar ze leggen zich er gemakkelijk bij neer, omdat ze feitelijk geen principieel verschil zien tusschen de eene kerkformatie en de andere. Het is maar de „zichtbare kerk” zeggen ze, we blijven allen lid van de ééne, onzichtbare kerk.

Men probeert op precies dezelfde manier ook de kerkelijke geschillen in Nederland te bagatelliseeren. Toen ik in een kleinen, intiem kring, waaronder ook enkele predikanten waren, sprak over de kerkcheuring in Nederland, werd mij door een van hen gewezen op het feit, dat de synodocratische vergadering in Nederland, Prof. Schilder alleen maar afgezet had, maar zich had uitgesproken geen kerkelijke tucht-oefening te wenschen. Men vond dat, met de amerikaansche begrippen inzake kerk en kerkverband, eigenlijk een „royale” houding. Toen ik er op wees,

dat die a
had gehi
schil uit
de kwest
ning gij
80 der f
afzetting
vergader
gebeden
en dat
laatste
den, gin
moest zij
Aan „
broeders
tegen be
te meer
tische ge
zoo dich
den ame
er zeker

OP

SAMEI

In het
eeniging
beek van
mijn ad
van mij
blad pla
ze than
mij wor
antwoor
blad”.

Welnu
De eed
„Zijn
Hij d
het late
meene v

Daar
loochene
de geloc
niet in l
ten, op
hun boc
Indere

niet zóó
ning zo
Welnu
brengen
Schrift
den Wo

Woord,
een aan
Dat si
Zoon, z

Wie
maagdel
nen, tae
verder
Hij m

den.
„Ja m
Zeker, i
lets te r
Schrift
is het c

En da
recht al
Kerk-p
bieden,
houden
Kinderd

Mijn
het al
kwestie
rechtstr
gevens

en nu
m' „ri
tri' be
20” nu
me hi
ling Go
spreekt.

Als r
waar m
een exe

Verde
overbo
verwerf
war.

Het l
Barthla
het wel
inlichte
Groning

Hij z
nen inli

geleden om
ardwerken
esluit, dat
aan een
per bracht,
niet veel
leiding-
handel kan
rijt), maar
gevaar, dat
elgt, wan-
formeerde
niet meer,
eren Ame-
les, en hij
in zooveel
ere ameri-
n plaatsen
dan niet
door onze
der refor-
de kerken-
kt aanpas-
lezen kerk-

dat die afzetting op grond van art. 80 der K.O. plaats had gehad, maakte dat blijkbaar nog niet veel verschil uit voor dezen broeder, eerst toen ik dieper op de kwestie inging en het karakter van de tuchttoefening ging bespreken, er op wijzend, dat wanneer art. 80 der K.O. de zwaarste zonden opsomt, die iemand afzettingswaardig maken, en dat de synodocratische vergadering om bekeering van „den zondaar“ had gebeden en de kerken opwekte ditzelfde te gaan doen en dat tuchttoefening niets anders bedoelt, dan als laatste daad van liefde den zondaar nog te behouden, ging men begrijpen, dat hier toch iets scheef moest zijn.

Aan „kerkbegrip“ gaat het bij de Amerikaanse broeders falen, maar we kunnen er hen in hun strijd tegen het amerikanisme niet al te hard om vallen, te meer niet, als we er op letten, dat de synodocratische gereformeerde kerken in Nederland, waar men zoo dicht bij de bronnen zit en men geen last van den amerikanschen gelijkschakelingsdrang heeft, het er zeker niet beter afbrachten.

V. S.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

SAMENWERKING? IV (Slot)

In het „Correspondentieblad“, orgaan van de Vereeniging van Chr. Onderwijzers, richtte de heer Kalsbeek van Katwijk h. d. Rijn een viertal vragen aan mijn adres, naar aanleiding van een ingezonden stuk van mij in dat orgaan. De Redactie van bovengenoemd blad plaatste onder de vragen van den heer K., dat ze thans de discussie zou willen beëindigen, m.a.w., mij woordt geen gelegenheid gegeven zijn vragen te beantwoorden. Althans niet in het „Correspondentieblad“.

Welnu, dan zal ik het hier maar doen. De eerste vraag, die de heer K. stelde, luidt: „Zijn Barthianen Anti-Christen?“

Hij deed deze vraag, omdat ik beweerd had, dat het laten optreden van Dr. van Niftrik op de Algemeene vergadering in strijd is met 2 Joh. : 10 en 11.

Daar waarschuwt de apostel tegen verleiders, die loochenen dat Jezus de Christus is. Hij waarschuwt de geloovigen in de verzen 10 en 11, deze menschen niet in hun huizen te ontvangen en hen niet te groeten, opdat ze geen gemeenschap zullen hebben met hun booze werken.

Inderdaad, collega K. heeft volkomen gelijk, dat ik niet zóó zou mogen schrijven, indien ik niet van meening zou zijn, dat Barthianen anti-christen zijn.

Welnu, die meening ben ik inderdaad toegedaan: zij brengen een valsche leer; met hun niets ontziende Schrifteritiek bestrijden ze meteen het Vleeschgeworden Woord, Jezus Christus. Een aanval op Gods Woord, op de onfeilbaarheid van dat Woord, houdt in een aanval op Gods Zoon.

Dat zij tegelijkertijd den Christus erkennen als Gods Zoon, zegt mij niets.

Wie het Paradijsverhaal overboord gooit en de maagdelijke geboorte van den Christus durft ontkennen, tast daarmee dermate Gods Woord aan, dat hij verder geen vertrouwen verdient.

Hij moet als een valsche leeraar gebrandmerkt worden.

„Ja maar“, schrijft K. verder, „zegt Barth dat wel? Zeker, hij verworpt den Kinderdoop. Maar heeft dat iets te maken met Schrifteritiek? Barth aanvaardt de Schriftgegevens over den Doop zoo goed als U, dat is het criterium.“

En dat hij een andere exegese heeft dan u is zijn goed recht als Protestantisch theoloog. Alleen de Roomsche Kerk pretendeert een onfeilbare exegese te kunnen bieden, die niet becritiseerd mag worden. Intusschen houden de Nederlandsche Barthianen vast aan den Kinderdoop“.

Mijn antwoord is: Misschien hebt u wel gelijk, dat het al of niet aanvaarden van den Kinderdoop een kwestie is van critiek op de Belijdenisschriften en niet rechtstreeks op de Schrift, maar — als men zegt de gegevens der Schrift omtrent den Doop te aanvaarden en — zulk een exegese aan verbindt als Barth zich permitteert, dan wordt wel duidelijk, wat Dr. van Niftrik bedoelt met wat hij schrijft op de pag. 202 en 203 van zijn „Kleine Dogmatiek“: „De Bijbel is een meermalig boek. Geen orgaan van directe mededeling Gods. In het oogenblik des welbehagens, als Hij spreekt, dan is de Bijbel Gods Woord.“

Als men op zoo'n straatje staat, dan weet ik niet waar men al exegetiserende terecht komt. Wekt zulk een exegese dan nog het geringste vertrouwen?

Verder ontkent K., dat Barth het paradijsverhaal overboord gooit en dat hij de maagdelijke geboorte verworpt. Hij meent, dat ik Barth met Brunner verwar.

Het kan zijn, collega! Ik pretendeer allermindst een Barthkenner te zijn, maar ik beroep mij op iemand, die het wel is, n.l. op Prof. Berkouwer, die ons hierover inlichtte op de Najaarsvergadering van het „District Groningen van Chr. Onderwijzers“ op 2 Nov. j.l.

Hij zal u wel beter dan ik over deze kwestie kunnen inlichten.

Mij interesseert het maar matig of Barth of Brunner of Van Niftrik of wie dan ook iets beweert. Ik weet heel goed, dat deze heeren het ook onderling meermalen oneens zijn. De een gaat wat verder dan de ander; voor en na spreken ze elkaar zelfs tegen, maar daardoor worden ze des te gevaarlijker, immers nu worden ze min of meer ongreepbaar.

Onbegrijpelijk en ongreepbaar — twee prachtmiddelen om zich onaantastbaar te maken en daardoor hun invloed te vergroeten. Immers, zóó wordt het mogelijk om vele aanvallen te pareaeren met de opmerking: „Dat en dat is niet Barthiaans, het is alleen maar een stelling van mijnheer X. of Y.“

De derde vraag van K. gaat over samenwerking met andersdenkenden. Hij schrijft: „Zooals heden de Gereformeerden fel gekant zijn tegen de Barthiaansche theologen, waren ze het vroeger tegen de ethische. Daar had je (en heb je) dan ook vervaarlijke ketteren onder. Prof. Doedes verwierp den Kinderdoop in „De Nederlandsche Geloofsbelijdenis“, blz. 448; Prof. Obbink het Paradijsverhaal in „Het Bijbelsch Paradijsverhaal en de Babylonische bronnen.“

Prof. Kohnstamm de maagdelijke geboorte in „De Heilige“, blz. 170.

Voor de aardigheid illustreerde ik maar weer met dezelfde ketterijen. Het was een zeer gemengd gezelschap, dat één ding gemeenschappelijk had: 't ethisch beginsel.

Welnu, hoe was de verhouding tusschen Gereformeerden en Ethischen in politieke partij en vereeniging? Ontzegde men elkander den Christennaam en wenschte men elkander op grond van 2 Joh. : 10 en 11 niet te ontvangen?

Integendeel!

In de Vereeniging voor Christelijk Nationaal schoolonderwijs werkten zoo lang mogelijk samen: Groen van Prinsterer en Kuyper met den ethischen Chantepie de la Saussaye en Nicolaas Beets. Toen de laatste bedankten, was het niet omdat Groen en Kuyper niet meer met hen wilden samenwerken.

De ethische Dr. Talma werd door Kuyper met open armen in de A. R. partij ontvangen. Zijn naam wordt daar nog met eere genoemd.

Wat onze eigen Vereeniging betreft: jarenlang had het Hoofdbestuur een ethischen voorzitter: de heer P. Oosterlee.

Bij het 75-jarig bestaan onzer Vereeniging in 1929 trad als feestredenaar op Zijne Excellentie Dr. de Visser, voormalig ethisch predikant, die met langdurig applaus werd begroet.....“

Mijn antwoord luidt: In de vorige artikelen onder hetzelfde opschrift heb ik mijn zienswijze over al of niet-samenwerken met andersdenkenden uiteengezet.

U laat de geschiedenis spreken. Het is uw goed recht! De geschiedenis kunnen we niet zonder groote schade verwaarloosen. Maar ze is toch niet normatief? Is de houding, die de Gereformeerden in en buiten de Vereeniging van Chr. Onderwijzers vroeger en later hebben aangenomen t.a.v. de Ethischen beslissend, zoodat wij ons daaraan zonder meer moeten conformeren? 't Zou wel gemakkelijk zijn!

Moet er soms voortgaande reformatie zijn?

Zouden we b.v. bij Kuyper moeten blijven staan? Zijn z'n uitspraken het eind van alle tegenspraak?

Die stelling zal toch niemand voor zijn rekening willen nemen.

De Synodes van de zich noemende Geref. Kerken hebben de herhaalde wijzigingen in de leersuitspraken gedurende de laatste jaren gemotiveerd met de overweging, inmiddels „meerder licht“ te hebben ontvangen. Dit laatste gezegde laat ik gaarne voor rekening van genoemde Synodale vergaderingen, zeker is het, dat we de zich voordoeende kwesties steeds zullen moeten blijven bezien bij het licht dat Gods Woord daarover geeft en dat hij voortgaande bezinning steeds rijker licht verspreiden zal.

De vraag of wij vandaag kunnen samenwerken met Barthianen wordt niet beantwoord door het feit, dat onze vadersen vroeger samenwerkten met Ethischen en ook niet door het recente feit, dat op het reformatorische appel, beledigd door de W. de Zwijgerstichting in de Domkerk te Utrecht als sprekers optraden: Dr. S. J. Popma, Geref. Predikant te Amsterdam; Prof. Dr. G. C. van Niftrik te Zeist; Prof. Dr. G. C. Berkouwer te Amsterdam en Dr. M. de Goede, Geref. Pred. (onderh. art. 31 K.O.) te Utrecht.

Zooals ik reeds schreef in een vorig artikel, ben ik van meening, dat onze organisatie incidenteel wel eens kunnen samenwerken op bepaalde punten, maar ze moeten zich niet contractueel vastleggen en nog minder moeten ze met andere vereenigingen, die op een totaal anderen grondslag staan in een verbond gaan, al is dat dan ook bedoeld in federatief verband en al zal het alleen gaan over niet-principiële aangelegenheden, zooals dat b.v. het geval is in de toetreding tot het A.N.O.V. van de Vereeniging van Chr. Onderwijzers.

Ik blijf van oordeel, dat dit fout is.

Ten slotte stelt collega Kalsbeek me de vraag of op mijn standpunt ook niet het beleid van de A. R. partij moet worden veroordeeld, omdat men vroeger niet niet-Christenen in een „Nationaal Kabinet“ over de hoogste landsbelangen met elkaar beraadslagde en bealliste.

„Ook na den oorlog is zulks, naar ik meen, van de A.R. zijde bepleit“, schrijft mijn opponent, „hebt u hierom ook al uw politieke partij verlaten?“

Dankbaar voor de belangstelling in dezen kan ik den heer K. antwoorden, dat ik tot nu toe nog niet met de A. R. partij heb gebroken. Ik herhaal: op een bepaald, van te voren opgesteld program, is samenwerking misschien mogelijk en dan moet het geprobeerd.

Maar — of op den duur zij, die hun A.R. partijgenooten met den kerkelijken ban troffen of er in allen ernst mee dreigden en dezen dus buiten het Koninkrijk der hemelen probeerden te sluiten, kunnen samenwerken met hen, waarvan ze metterdaad verklaarden geen geestelijke gemeenschap meer te gevoelen, dat zal de tijd moeten leeren.

K. v. H.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

GROEI.

De Heer R. Bakker, Heemse, zendt ons onderstaand vervolg:

Hierbij het vervolg van de „momentopname“. In totaal zijn heden, 29 Januari, 8 opgaven binnen, terwijl uit 6 classes bovendien beloften van min of meer spoedige opgave zijn ontvangen. Van de resterende 4 classes, te weten, de classis Stadskanaal, Amersfoort-Utrecht, Alkmaar-Zaandam en 's-Gravenhage is ondergeteekende niet zeker opgaven te zullen ontvangen. Wellicht is er een welwillende lezer die hem aan inlichtingen uit de genoemde classes kan helpen.

R. BAKKER.

Classis Enschedé.

Almelo	201	(120)
Deventer	167	(139)
Enschede	4400	(4323)
Glanerbrug	125	(99)
Hengelo	160	(135)
Oldenzaal	120	(112)

5173 (4928)

Groei 245 of bijna 5 %.

Opmerking: Rijssen, Nijverdal en Wierden zijn bij Almelo inbegrepen.

Haaksbergen bij Enschedé.

Classis Zwolle.

Berkum	244	(244)
Blokkzijl	173	(153)
Dalfsen	664	(651)
Hasselt	463	(502)
Kampen	3769	(3707)
Langeslag	328	(314)
Noordoostpolder	46	(45)
Rouveen	694	(600)
Steenwijk	553	(528)
Ambt-Vollenhove	622	(584)
Liselmuiden	302	(284)
Zalk	310	(320)
Zwartsluis	112	(102)
Zwolle	2170	(2002)
Lemele etc.	115	(nihil)
Nieuw Leusen	112	(nihil)

10677 (10041)

Groei 636 of bijna 6.5 %.

Classis Zeeland.

Axel	1182	(1263)
Goes	83	(78)
Hoek	189	(225)
Middelburg	138	(114)
Terneuzen	250	(200)
Vrouwenpolder	194	(189)
Zaamlag	350	(325)
Zoutespui	440	(419)
Souburg	57	(nihil)
Brouwershaven	254	(nihil)

3137 (2813)

Groei 324 of 11.5 %.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

DE VRIJGEMAAKTE GEREFORMEERDEN EN DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE PARTIJ EN POLITIEK.

II

Zoo is er groote schade aan de principiële en dus ook praktische politiek toegebracht door het partijbeleid, dat de zoogenaamde „interkerkelijkheid“ der partij wilde handhaven. Men wilde alle kerkelijke „richtingen“ zoo noodig en zoo mogelijk een bestuursplaats en een kansbiedende plaats voor haar kandidaten op de verkiezingslijsten geven, om alle kerkelijke „richtingen“ binnen het partijverband voldoende en genoegdoening te schenken, ten einde zodoende stemmen uit de onderscheiden kerkinstellingen te winnen en te houden.